

Magyar Vízkútőrők Egyesülete

2484 Gárdony-Agárd, Botond utca 14.

Iktatási szám: MVE-2023/EK8

Belügyminisztérium

1051 Budapest,

József Attila utca 2-4.

E-mail: kozigazgatasiegyeztetes@bm.gov.hu

Dr. Felkai László úr részére
közigazgatási államtitkár

Tárgy: „A vízgazdálkodásról” szóló 1995. évi LVII. törvény módosításáról szóló törvénytervezet
— vélemény

Tisztelt Államtitkár Úr!

Megköszönve a törvénymódosítási tervezet véleményezésének lehetőségét, jelen levelünkben foglaljuk össze véleményünket, szakmai álláspontunkat a tárgyi jogszabály-módosítási tervezetről.

I.

Véleményünkben fontosnak tartjuk mindenek előtt az alkalmazott fogalmak pontos meghatározását. A törvénymódosítási javaslat háztartási kutakról beszél, ám a fogalom helyesen **háztartási talajvízkút** lenne.

A háztartási vízigény eleddig egy „Tájékoztató a települési önkormányzat jegyzőjének engedélyezési hatáskörébe tartozó kutak eljárásjogi szabályairól” című 2017. évi BM útmutatóban került definiálásra az alábbiak szerint:

- **„Háztartási vízigény:** A háztartási igény a magánszemélyek részéről merülhet fel a saját háztartásban jelentkező igények ellátására, mely főként az alábbi tevékenységekre terjed ki: jellemzően az ingatlanhoz tartozó kiskert és gyepterület **locsolása**, az építmények és az ingóságok időszakos **tisztítása**, karbantartása, a nem mezőgazdasági célból termesztett **növények öntözése**, a háztáji (nem gazdasági célból tartott) **állatok itatása** és ellátása.”

Ez nem foglalta magába a házi ivóigényt, amely a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendeletben szerepel:

- **„Házi ivóvízigény:** a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény és a törvény végrehajtására kiadott kormányrendelet szerinti polgár bejelentett lakóhelyeként nyilvántartott, **épülettel** vagy annak építésére jogosító hatósági határozattal, egyszerű bejelentéssel rendelkező ingatlanon a **magánszemély** részéről **emberi fogyasztás** céljából a személyes szükségletek kielégítéséhez szükséges, **saját célú ivóvízműből** biztosított, **nem gazdasági célú vízigény.**”

Az új törvénymódosítási javaslat a kettőt egybefogja, és a háztartási vízigényt a következőképpen definiálja:

- **„Háztartási vízigény:** a természetes személy évi 500 m³-t meg nem haladó mértékű vízhasználata, amelynek célja **ivóvízellátás** vagy a **személyes és a háztartás vezetésével összefüggő vízszükséglet** biztosítása.”

A jelenlegi jogszabályokban szereplő definíciókra

- **Mezőgazdasági öntözési célú kút:** „... a kút talpmélysége az 50 métert nem haladja meg és az első vízzáró réteget nem éri el ...” (1995. évi LVII. törvény)
- **„Mezőgazdasági célú vízkivétel biztosító talajvízkút:** olyan maximálisan 50 m talpmélységű termelői kút és a hozzá kapcsolódó öntözőberendezés, amely kizárólag talajvíz igénybevételével, öntözési, halgazdasági vagy állattartási célú vízhasználatot szolgál.” (72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet)

alapozva a talajvízkutakat az utóbbi időben a köztudatban, a médiában, a politikusi megszólalásokban egyaránt 50 méteres kutakként értelmezik, holott valójában az első vízadó rétegből táplálkozó kutak ezek. Minekután kútüzemeltetési okokból a szűrő alatt egy iszapzsák (perforációmentes vakszakasz) kialakítására is szükség van, melyet a vízzáró rétegben célszerű elhelyezni, ezért a **talajvízkút** helyes definíciója a következő lenne:

- **az első vízzáró réteget át nem törő, de — olyan területeken, ahol az első vízzáró réteg 50 méternél mélyebben helyezkedik el — legfeljebb 50 méter talpmélységű kút.**

A műszakilag helyesen kiképzett talajvízkutak ugyanis elérik, részlegesen harántolják, de nem törik át az első vízzáró képződményt.

Ezt a fogalmat kell következetesen használni a törvénymódosítási javaslatban is!

II.

A törvénymódosítási javaslat rövid tartalmi összefoglalója és indoklása szerint az új szabályozás a „házi vízigényt kielégítő, sekély (talajvíz) kutakra” terjed ki. Ezzel szemben a javaslat az **öntözőkutakra** vonatkozóan is tartalmaz bevezetendő jogszabályi módosításokat, ami félrevezető!

III.

A törvénymódosítási javaslat szakmai alapja (lásd 3. bekezdés) egy jelenleg még nem létező, de 2023. augusztus hó 31-ig létrehozandó **vízkeszletvédelmi országtérkép**, amely az ország területét vízkeszletvédelmi szempontból „kockázatos” és „kockázatmentes” mozaikfoltokra osztja. A térkép létrehozásának tudományos alapjai, monitoring háttere egyelőre ismeretlenek. Annyit tudunk meg csupán, hogy az ivóvizet biztosító karsztos képződmények és az ivóvízbázis-védelmi védőterületek bizonyosan a védendő „kockázatos” területek közé esnek.

A törvénymódosítási javaslat szerint (lásd 5. bekezdés) a „**kockázatmentes**” területfoltokon a **talajvízre telepített, háztartási vízigényt kielégítő kutak** a jövőben engedély nélkül létesíthetők, üzemeltethetők. A **mezőgazdasági öntözési célú talajvízkutak** e területeken is a jelenleg érvényes bejelentés és azt követő hatósági jóváhagyás alapján lesznek létesíthetők (lásd 4. bekezdés).

Csak megjegyezzük, hogy jelenleg a talajvízre telepített, háztartási vízigényt kielégítő kutak — a továbbiakban: **háztartási talajvízkutak** — jegyzői vízjogi engedélyezési kötelezettség, míg a talajvízre telepített, mezőgazdasági célú öntözőkutak — a továbbiakban: **öntöző talajvízkutak** — a Nemzeti Földügyi Központnál lefolytatott bejelentés és azt követő hatósági jóváhagyás alapján létesíthetők és üzemeltethetők. Mindkét eljárás alapja egy jogszabály által rögzített tartalmú, egyszerűen, de szakember közreműködésével kitölthető adatlap, és az eljárás időigénye az eljáró hatóságra nézve szintén jogszabály által meghatározott. Azok betartása és betartatása egyedül az engedélyező hatóságtól függ.

A törvénymódosítási javaslat szerint (lásd 5. bekezdés) a „**kockázatos**” területfoltokon a **háztartási talajvízkutak** a jelenlegi engedélyezési eljárás helyett a jegyzőnél lefolytatott bejelentés és azt követő hatósági jóváhagyás eljárásrend keretében lesznek létesíthetők és üzemeltethetők. Az **öntöző talajvízkutak** engedélyezési eljárásának változásáról a törvénymódosítási javaslat nem szól, így e területeken is a jelenleg érvényes bejelentés és azt követő hatósági jóváhagyás alapján lesznek ezek a vízilétesítmények építhetők, üzemeltethetők.

IV.

A törvénymódosítási javaslat 6. bekezdésének a) pontja szerint a **háztartási talajvízkutak** feltétel nélkül mentesülnek a vízgazdálkodási bírság megfizetése alól, míg a b) pont szerint az **egyéb kutak** esetében — de az öntöző talajvízkutak kivételével — ez a mentesség csak a 2020. július hó 1. előtt épített vízilétesítményekre vonatkozik, és ehhez 2023. december hó 31-ig kérelmezni is kell a vízjogi fennmaradási engedély kiadását. Ide kapcsolódik a javaslat 8. bekezdése, miszerint a 2024. január hó 1. előtt létesített háztartási talajvízkutak esetében nem szükséges sem a bejelentés, sem a vízjogi engedély utólagos megszerzése, függetlenül attól, hogy azok „kockázatos” vagy „kockázatmentes” területre esnek.

V.

A törvénymódosítási javaslat szerint (lásd 7. bekezdés) a 2024. január hó 1. előtt létesített **öntöző talajvízkutak** esetében nem szükséges sem a vízjogi engedély megszerzése, sem a hatósági bejelentés, jóváhagyás lefolytatása, függetlenül attól, hogy azok „kockázatos” vagy „kockázatmentes” területre esnek. Ezekre a kutakra vízgazdálkodási bírságot sem vetnek ki.

A javaslat a kutakat üzemeltetők felelősségeként írja elő a vízkivétel és utánpótlódás egyensúlyának fönntartását, és ha az veszélyezteteti más vízhasználók biztonságát, a vízügyi hatóság feladatává teszi a kárelhárító intézkedések megtételére való kötelezést. Teszi mindezt úgy, hogy még csak adata sincs a hatóságnak a kút helyéről, műszaki kialakításáról, vízkivételének mértékéről!

VI.

Észrevételeink:

1. **A vízkészletvédelmi országtérképről.** Az országtérkép — ahogy azt egyébként a törvénymódosítási javaslat is vélelmezi — nem egy statikus térkép lesz, hanem időről-időre annak fölülvizsgálata, módosítása válik szükségessé. A vízigények folyamatos növekedésével, a felszín alatti vízminőség jelenleg is tapasztalt romlásával előre borítékolható, hogy a „kockázatmentes” területek mérete csökkenni nem, csak növekedni fog. Az ott addig bármiféle engedélyezési kötelezettség nélkül létesített kutak utólagos számbavétele, műszaki állapotfölmérése, engedélyezése hogyan fog lezajlani? Mi a jogalkotó elképzelése, mit fogunk csinálni az addig ott megépült szakszerűtlen, rossz minőségű, környezetszennyező kutakkal?
2. **A vízkészletvédelmi országtérképről másodszor.** Országos vízgazdálkodási méretekben nézve a teljes felszín alatti vízkészlet egyetlen nagy vízrendszert alkot, amit

akárhol engedünk szabaddá, annak hatása lesz a többi, akár nagy távolságban lévő területeken is. Nem magyarázat az, hogy a jogszabály módosítás csak a talajvizeket érinti, hiszen a mélyebb rétegek pontosan innen kapják utánpótlódásukat!

3. **A vízkészletvédelmi országtérképről harmadszor.** „A környezet védelmének általános szabályairól” szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) a vizet, mint környezeti elemet határozza meg. A 18. § alapján „**a víz védelme kiterjed a felszíni és felszín alatti vizekre, azok készleteire, minőségére** (beleértve a hőmérsékleti viszonyait is) és mennyiségére, a felszíni vizek medrére és partjára, a víztartó képződményekre és azok fedőrétegeire, valamint a vízzel kapcsolatosan — jogszabályban vagy hatósági határozatban — kijelölt megkülönböztetett védelem alatt álló (védett) területekre.”

A Kvt. 13. § (2) bekezdés alapján „**A környezeti elemek védelme egyaránt jelenti azok minőségének, mennyiségének és készleteinek, valamint az elemeken belüli arányok és folyamatok védelmét.**”

Vízminőség-védelmi szempontból hazánkban semmilyen területen nem engedhető meg az eddig tiszta felszín alatti vízkészletek, a víz, mint környezeti elem elszennyezése, túlhasználata. Köztudott tény, hogy a kút létesítése által szabaddá, szennyezésekkel szemben védtelenné válik a felszín alatti víz. Egy nem megfelelően lezárt és üzemeltett kút alkalmas arra, hogy a felszín alatti vizeket elszennyezze, számottevő környezeti hatást — azaz „A felszín alatti vizek védelméről” szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet szerinti „B” szennyezettségi határérték túllépést — okozzon. Emellett az országban számos olyan környezeti kármentesítéssel, vagy egyéb lokális szennyezéssel érintett terület található, ahol csak egyedi elbírálás alapján dönthető el, hogy a kút nem jelent-e veszélyt az építető egészségére, vagy a felszín alatti vizek állapotára.

Vízkészlet-gazdálkodási szempontból pedig az ellenőrizetlen mennyiségben létesített kutak tömege még háztáji mértékű vízhasználat mellett is — különösen aszályos periódusok esetén — alkalmas lehet arra, hogy káros mértékű vízszint csökkenést okozzon.

Az előterjesztői indoklás tehát ellentétes a Kvt. vonatkozó előírásaival. Ellentétes az Alaptörvény P) cikkével is, hiszen ennek a rendelkezésnek a célja hazánk teljes vízkészletének „védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése”. Nem csak az ivóvízellátást biztosító vízbázisok védelme és fenntartása a P) cikk célja, mint ahogyan azt az előterjesztő az indoklásban megfogalmazza.

4. **A jövőbeli engedélyezési eljárás alóli mentességről.** Vajon az engedélyezési eljárás alóli mentesség hogyan biztosítaná az építésre kerülő felszín alatti vízkivételi művek **szakszerűségét**? Ilyen esetben még a hatósági ellenőrzés esélyére sincs kilátás, következésképpen a hatósági kontroll és megrendelői hozzá nem értés hiányában

egyedül a vállalási ár lesz az, ami e kutak megrendelésekor a meghatározó. Ez okozza napjainkban is azt, hogy az ún. „szegedi” vagy „alföldi” típusú kutakkal fúrják tele az országot, melyek semmiféle műszaki elvárásnak nem tesznek eleget, ámde rendkívül gyorsan és rendkívül olcsón — természetesen engedély, garancia, műszaki dokumentáció és számla nélkül — létesíthetők. E gyakorlat eredménye a korábban egymástól természetes úton elzárt vízadó rétegek hidraulikai összekötése, fals vízáramlások megindulása, a vízminőség romlásának a mélyebb rétegek felé történő előrehaladása.

5. **A jövőbeli engedélyezési eljárás alóli mentességről még egyszer.** Vajon az engedélyezési eljárás alóli mentesség esetén mi garantálja azt, hogy valóban talajvízkutak és nem mélyebb, más célt szolgáló, nagyobb vízkivételű rétegvízkutak és karsztkutak létesülnek majd?

Az engedély nélkül létesíthető kutakkal szembeni hatósági tehetetlenséget csak konzerválja az, hogy a törvénymódosítási javaslat szerint e kutak esetében „*a vízügyi hatóság ellenőrzést kizárólag hivatalból végez*”, valamint az, hogy ilyen esetben a hatóságot terheli a bizonyítási kötelezettség annak megállapítása kapcsán, hogy az engedély nélkül létesített kút valóban talajvízkút-e.

Éppen az engedélyezési eljárás következetes megkövetelésének és a helyszíni ellenőrzésnek a hiánya vezetett el évtizedek alatt a jelenlegi állapothoz, miszerint az **1 millió engedély nélküli kút országává** lettünk. Az utolsó utáni pillanatban vagyunk. Ha ennek nem szabunk gátat, és nem szerzünk érvényt a jogszabály által állami feladatként meghatározott tervszerű vízkészlet-gazdálkodásnak, nem fogjuk tudni kielégíteni sem a közüzemi, sem az ipari célú, sem a mezőgazdasági, de még az egyedi tanyasi vízigényeket sem. Értetlenül állunk majd a tapasztalt nagymértékű vízszintsüllyedések és vízminőség romlások előtt, és irdatlan összegeket költhetünk kicsiben és nagyban egyaránt a kutakból kitermelt szennyezett víz használat előtti megtisztítására.

6. **A jövőbeli engedélyezési eljárás alóli mentességről harmadszor.** A törvénymódosítási javaslat indoklása szerint az engedélymentesség azért vezethető be, mert a háztartási kutak csekély mértékű vízkivételüknél fogva nem okoznak számottevő környezeti hatást. Ez egy-egy kútra vonatkozóan valóban igaz, de ne feledjük, hogy 1 fő vízfogyasztását — a közüzemi adatokra alapozva — 100 L/nap-nak feltételezve az 500 m³/év mennyiségi korlát egy 4 fős család éves vízfogyasztásának több, mint háromszorosa, vagy másképp megközelítve 13-14 fő éves közüzemi vízfogyasztásával azonos. Az 1 millió engedély nélküli kútból — amennyiben azok csupán háztartási és nem mezőgazdasági célú öntözővíz igényeket elégítenének ki — az ország közüzemi ivóvízellátását meghaladó vízmennyiség lenne kitermelhető, ami elhanyagolhatónak egyáltalán nem mondható!

Megtévesztő, hogy a törvénymódosítási javaslat indoklásában csak a háztartási kutak vízkivételi mértékének minősítése jelenik meg, mint a környezetre nézve jelentéktelen hatás, az ugyanilyen módon engedély nélkül létesített, jóval nagyobb vízkivételű öntözőkutak hatásáról azonban az indoklás hallgat.

7. **Az amnesztiáról.** A törvényjavaslat szerint a 2024. január hó 1. előtt létesített háztartási talajvízkutak és öntöző talajvízkutak esetében nem szükséges sem a vízjogi engedély megszerzése, sem a hatósági bejelentés, jóváhagyás lefolytatása, függetlenül attól, hogy azok „kockázatos” vagy „kockázatmentes” területre esnek. Ezekre a kutakra vízgazdálkodási bírságot sem vetnek ki. Más kutakra ugyanakkor ez nem igaz. Mi indokolja azt, hogy ezekkel a kutakkal másképp kell bánni, mint a más vízellátási célra szolgáló kutakkal?
8. **Az amnesztiáról másodsor.** A törvénymódosítási javaslat az öntöző talajvízkutak esetében az üzemeltetők felelősségéért írja elő a vízkivétel és utánpótlódás egyensúlyának fönntartását, és ha az veszélyezteti más vízhasználók biztonságát, a vízügyi hatóság feladatává teszi a kárelhárító intézkedések megtételére való kötelezést, mindezt úgy, hogy még csak adata sincs a hatóságnak a kút helyéről, műszaki kialakításáról, vízkivételének mértékéről! Nonszensz. Hogyan gondolja ennek lefolytatását a jogalkotó?
9. **Az amnesztiáról harmadszor.** A törvénymódosítási javaslat 7. bekezdése szerint csak a 2024. január hó 1. előtt létesült mezőgazdasági öntözési célú talajvízkutak kapnak teljes engedélyezési és bejelentési kötelezettség alóli mentességet, és mentesülnek egyúttal a vízgazdálkodási bírság befizetése alól. Ez a kettős mentesség azonban a talajvíztartó alatti vízadókat megcsapoló, tehát mélyebb öntözőkutakra nem érvényes.

Ki fogja megállapítani, hogy egy adott öntözőkút milyen mélységű, milyen víztartót csapol, ha a hatóságnak semmiféle adata nem lesz a kút helyéről, műszaki kialakításáról, vízkivételének mértékéről? És ennek függvényében hogyan fogják megállapítani az engedélyezési kötelezettséget vagy éppen az az alóli mentesség jogosságát?

10. **Az amnesztiáról negyedszer.** Társadalmi szempontból az engedélyezési eljárás és vízgazdálkodási bírság mentesítési javaslat elfogadhatatlanul igazságtalan azokkal az állampolgárokkal szemben, akik jogkövető módon, a hatályos jogszabályok betartásával létesítettek és üzemeltetnek kutakat. Az intézkedés jogbizonytalanságot eredményezne, és arra ösztönözné az állampolgárokat, hogy nem szükséges betartani hazánk jogszabályi előírásait.

Az intézkedés arra bátorítaná az állampolgárokat, hogy bárhol, bármilyen vízkivételi célú kutat engedély nélküli építsenek. Mivel az esetek döntő részében nem lehetséges annak meghatározása, hogy egy kút mikor épült, evidens, hogy a jövőben engedély nélkül

épített kutak esetében is azt fogják állítani, hogy a létesítmény 2024. január hó 1. előtt létesült.

Az intézkedés így az engedély- és az állami szervek tudomása nélküli, nem adózó, „fekete” gazdaságot támogatná, ezen felül pedig a felszín alatti vízkészletek elszennyezéséhez, túlhasználatahoz vezetne.

11. **Az amnesziáról ötödször.** Egyesületünk tagjai számos esetben tapasztalták, hogy az utólagos engedélyezés során elvégzett kútkamerás vizsgálataik nagy számban mutattak ki a várakozástól, a kúttulajdonos nyilvántartásától eltérő talpmélységet, rossz, szakszerűtlen kútszerkezeti állapotot, csőtörést, szennyezőanyagok és élőlények jelenlétét a különböző céllal — köztük házi ivóvízellátásra — használt kutakban. Egyáltalán nem ördögtől való gondolat tehát az Egyesületünk honlapján 2020-ban megjelentetett ajánlás
kútfölmérési ajánlás
(http://www.vizkutfurok.hu/files/news/5/20201103193738_kutfelmeres_ajanlas.pdf), miszerint a kutakat az utólagos engedélyezés során kamerával javasolt ellenőrizni, és a kérelemben föltüntetendő műszaki adatokat annak alapján kitölteni. Sok ember egészségét óvták meg ezek a fölmérések, és az azokat követő kútfertőtlenítési beavatkozások. E szakemberek által végzett vizsgálatok nélküli, emlékezetből kitöltött adatokkal lefolytatott fennmaradási engedélyezés során ráadásul csak egy súlytalan, ellenőrizetlen adatbázis jön létre, ami semmire sem alkalmas. Szükség van tehát a kutak szakemberek általi vizsgálatára és az annak során nyert adatok nyilvántartására.

VII.

Összességében. Nem ilyen, a kormányzati tehetetlenséggel indokolt, a jelenlegi jogszerűtlen állapotot konzerváló, a felszín alatti vizek értékét föl nem mérő, a jelenlegi szövevényes vízjogi engedélyezési eljárást csak még tovább bonyolító törvénymódosítási javaslatra van szükség, hanem olyanra, amely aktív vízkészlet-gazdálkodásba kezd. Le kell porolni a Magyar Mérnöki Kamara Vízgazdálkodási és Vízépítési Tagozat Kútrendezés Munkacsoportjának 2020. évi munkáját („*Javaslat az engedély nélküli kutak sorsának rendezésére*” című tanulmány) és el kell indulni az ott mutatott úton.

Nem kívánván megismételni az ott leírtakat, a kutakat illetően az első lépés egy országos **menyiségi számbavétel** kell legyen jogvesztő határidővel, ami a kútjukat bejelentők számára lehetőséget teremt azok engedélyeztetésének állami támogatással történő lefolytatására.

Ha ezt a Kormány nem vállalja föl, és ezzel párhuzamosan nem tesz az engedély nélküli kutak újratermelődése ellen (**vízkútőrők névjegyzék kidolgozása, helyszíni hatósági ellenőrzés megteremtése** stb.) akkor a tervszerű vízkészlet-gazdálkodásról, a felszín alatti vízkészletek

Magyar Vízkútőrök Egyesülete

2484 Gárdony-Agárd, Botond utca 14.

védelméről, a jövő nemzedékeinek számára a felszín alatti vízkincks megőrzéséről mond le. Ugye nem ez a törvénymódosítási javaslat célja?

Kelt Agárdon, 2023. május hó 9-én

Tisztelettel:

**MAGYAR VÍZKÚTFŰRÖK
EGYESÜLETE**
2484 Gárdony, Botond utca 14.

Rózsa Attila
elnök